

می‌دانیم که $x \rightarrow \left(\frac{1}{4}\right)^+$ یعنی $x = \frac{1}{4} + \varepsilon$ پس:

$$A = \lim_{x \rightarrow \left(\frac{1}{4}\right)^+} \left[\frac{1}{x}\right] = \left[\frac{1}{\frac{1}{4} + \varepsilon}\right] = \left[\frac{1}{\left(\frac{1}{4}\right)^+}\right] = [4^-] = 3$$

همچنین $x \rightarrow \left(\frac{1}{5}\right)^-$ یعنی $x = \frac{1}{5} - \varepsilon$ پس:

$$B = \lim_{x \rightarrow \left(\frac{1}{5}\right)^-} \left[\frac{-1}{x}\right] = \left[\frac{-1}{\frac{1}{5} - \varepsilon}\right] = \left[-\frac{1}{\left(\frac{1}{5}\right)^-}\right]$$

$$B = [-(5^+)] = [(-5)^-] = -6$$

احتمالاً در قسمت $[-(5^+)] = [(-5)^-]$ کمی مشکل دارید. کافی است که در $[-(5^+)]$ به ترتیب اتفاقاتی که روی عدد ۵ افتاده است را اعمال کنید. (5^+) یعنی بیشتر از ۵ و $-(5^+)$ یعنی قرینه بیشتر از ۵. روی محور زیر ببینید:

حال مقدار C را به دست می‌آوریم.

$x \rightarrow \left(-\frac{1}{6}\right)^-$ یعنی $x = -\frac{1}{6} - \varepsilon$ پس:

$$C = \lim_{x \rightarrow \left(-\frac{1}{6}\right)^-} \left[\frac{-4}{x}\right] = \left[\frac{-4}{-\frac{1}{6} - \varepsilon}\right] \text{ صورت و مخرج قرینه شوند} \left[\frac{4}{\frac{1}{6} + \varepsilon}\right] = \left[\frac{4}{\left(\frac{1}{6}\right)^+}\right] = [24^-] = 23$$

پس $A + B + C = 20$ خواهد بود.

برای محاسبه $\lim_{x \rightarrow +\infty} (f \circ g)(x)$ ابتدا باید $\lim_{x \rightarrow +\infty} g(x)$ را محاسبه کنیم:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} g(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{4x + 4 - 2}{x + 1} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \left(4 - \frac{2}{x + 1} \right) = 4$$

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} f \circ g(x) = \lim_{x \rightarrow f^-} f(x) = [o^-] = -1$$

چون تابع f دارای جزء صحیح است، باید معلوم شود که داخل جزء صحیح o^+ ایجاد می‌شود یا o^- . برای این کار می‌توان از ضرب مزدوج در صورت و مخرج تابع f استفاده کرد.

$$\lim_{x \rightarrow f^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow f^-} \left[\frac{(x - \sqrt{x + 12})(x + \sqrt{x + 12})}{x + \sqrt{x + 12}} \right] = \lim_{x \rightarrow f^-} \left[\frac{x^2 - x - 12}{x + \sqrt{x + 12}} \right]$$

$$= \lim_{x \rightarrow f^-} \left[\frac{(x - 4)(x + 3)}{x + \sqrt{x + 12}} \right] = [o^-] = -1 \Rightarrow \lim_{x \rightarrow +\infty} (f \circ g)(x) = -1$$

دقت کنید از طریق رسم نمودار $y_1 = x$ و $y_2 = \sqrt{x + 12}$ هم می‌توان فهمید داخل جزء صحیح o^- ایجاد می‌شود.

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} (g \circ f)(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} g(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{4x + 2}{x + 1} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{4x}{x} = 4$$

دقت کنید که:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} [x - \sqrt{x + 12}] = \lim_{x \rightarrow +\infty} [x] = +\infty$$

و در نهایت چون $\lim_{x \rightarrow +\infty} (g \circ f)(x) = 4$ ، پس $\lim_{x \rightarrow +\infty} (g \circ f)(x) = 4$. بنابراین:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} (f \circ g)(x) + \left[\lim_{x \rightarrow +\infty} (g \circ f)(x) \right] = -1 + 4 = 3$$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow +\infty} \sqrt{x} \left(\sqrt{\frac{1}{x+1} + \frac{1}{x}} - \sqrt{\frac{1}{x^2} - \frac{1}{x^2+1}} \right) &= \lim_{x \rightarrow +\infty} \sqrt{x} \left(\sqrt{\frac{x+x+1}{x(x+1)}} - \sqrt{\frac{x^2+1-x^2}{x^2(x^2+1)}} \right) \\ &= \lim_{x \rightarrow +\infty} \sqrt{x} \left(\sqrt{\frac{2x+1}{x^2+x}} - \sqrt{\frac{1}{x^2+x}} \right) = \lim_{x \rightarrow +\infty} \left(\sqrt{\frac{2x+1}{x+1}} - \sqrt{\frac{1}{x^2+x}} \right) = \sqrt{2} - 0 = \sqrt{2} \end{aligned}$$

اگر $n < ۴$ باشد، داریم:

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{ax^n + ۳x^۴}{۲x^n + (a-1)x^۴} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{۳x^۴}{(a-1)x^۴} = \frac{۳}{a-1}$$

$$\Rightarrow \frac{۳}{a-1} = ۲ \Rightarrow ۲a - ۲ = ۳ \Rightarrow a = ۲/۵$$

و اگر $n = ۴$ باشد، داریم:

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{ax^n + ۳x^۴}{۲x^n + (a-1)x^۴} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{(a+۳)x^۴}{۲x^n + (a-1)x^۴} = \frac{a+۳}{a-1}$$

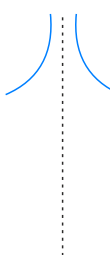
$$\Rightarrow \frac{a+۳}{a-1} = ۲ \Rightarrow ۲a - ۲ = a + ۳ \Rightarrow a = ۵$$

و اگر $n > ۴$ باشد، حاصل حد بی‌نهایت می‌شود؛ پس مجموع مقادیر ممکن برای a عبارت است از: $۲/۵ + ۵ = ۷/۵$

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{۲x}{x} - \frac{1}{x} = ۲ - \frac{1}{\infty} = ۲^- , \quad \lim_{x \rightarrow ۲^-} [-x] = [-۲^-] = -۲$$

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} (g \circ f)(x) = \lim_{x \rightarrow ۲^-} g(x) = \lim_{x \rightarrow ۲^-} \frac{x^۲ - ۴}{(x-۲)^۲} = \lim_{x \rightarrow ۲^-} \frac{x+۲}{x-۲} = \frac{۴}{0^-} = -\infty$$

چون نمودار تابع اطراف $x = ۱$ به صورت زیر است، مخرج کسر در $x = ۱$ باید ریشه مضاعف داشته باشد، یعنی عامل $(x-1)^۲$ در مخرج موجود باشد، پس:

$$(x+c)^۲ = (x-1)^۲ \Rightarrow c = -1$$

از طرفی نمودار، در $x = ۲$ نقطه‌ای توخالی است، یعنی $x = ۲$ هم ریشه صورت است و هم ریشه مخرج:

$$x = ۲ \xrightarrow{\text{در صورت}} ۲m - ۲ = 0 \Rightarrow m = 1$$

$$x = ۲ \xrightarrow{\text{در مخرج}} ۴a + ۲b = 0 \Rightarrow ۲a + b = 0 \Rightarrow b = -۲a$$

در نهایت داریم:

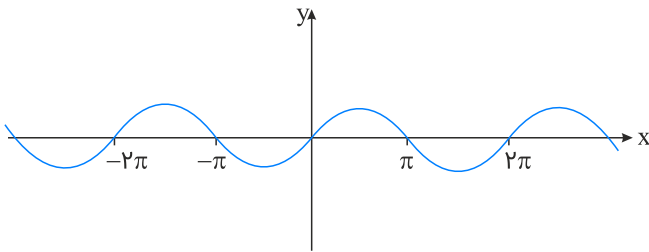
$$\lim_{x \rightarrow ۲} f(x) = \frac{1}{۲} \Rightarrow \lim_{x \rightarrow ۲} \frac{x-۲}{(ax^۲ - ۲ax)(x-1)^۲} = \lim_{x \rightarrow ۲} \frac{\cancel{x-۲}}{ax(\cancel{x-۲})(x-1)^۲} = \frac{1}{۲}$$

$$\Rightarrow \frac{1}{۲a} = \frac{1}{۲} \Rightarrow a = 1, \quad b = -۲ \Rightarrow a + b = -1$$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{\tan 2x} - \frac{1}{\sin 2x} \right) &= \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1}{\frac{\sin 2x}{\cos 2x}} - \frac{1}{\sin 2x} \right) \\ &= \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\cos 2x - 1}{\sin 2x} \right) = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - 2\sin^2 x - 1}{2 \sin x \cos x} \\ &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-2\sin^2 x}{2 \sin x \cos x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-\sin x}{\cos x} = 0 \end{aligned}$$

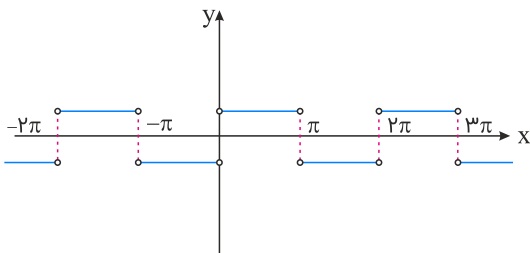
$$\frac{f(x)}{|f(x)|} = \frac{\sin x}{|\sin x|} = \begin{cases} 1 & ; \sin x > 0 \\ -1 & ; \sin x < 0 \end{cases}$$

می‌دانیم نمودار تابع $\sin x$ به صورت زیر است:

نمودار تابع $\frac{\sin x}{|\sin x|}$ در قسمت‌هایی از نمودار $\sin x$ که بالای محور x است برابر با ۱ و در قسمتی که زیر محور x است برابر با -۱ است.

تذکر: تابع $\frac{\sin x}{|\sin x|}$ در نقاطی که $\sin x = 0$ است، تعریف نشده است.

باتوجه به نمودار رسم‌شده و گزینه‌های صورت سوال، تابع تنها در بازه $(\pi, 2\pi)$ پیوسته است.

روش اول:

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{(\sqrt{x} - 1)(\sqrt[3]{x} - 1)(\sqrt[4]{x} - 1)}{(x - 1)^3} = \frac{0}{0}$$

$$\sqrt{x} - 1 = (\sqrt{x} - 1) \times \frac{\sqrt{x} + 1}{\sqrt{x} + 1} = \frac{x - 1}{\sqrt{x} + 1}$$

$$\sqrt[3]{x} - 1 = (\sqrt[3]{x} - 1) \times \frac{\sqrt[3]{x^2} + \sqrt[3]{x} + 1}{\sqrt[3]{x^2} + \sqrt[3]{x} + 1} = \frac{x - 1}{\sqrt[3]{x^2} + \sqrt[3]{x} + 1}$$

$$\sqrt[4]{x} - 1 = (\sqrt[4]{x} - 1) \times \frac{(\sqrt[4]{x} + 1)}{\sqrt[4]{x} + 1} = \frac{\sqrt{x} - 1}{\sqrt[4]{x} + 1} = \frac{\sqrt{x} - 1}{\sqrt[4]{x} + 1} \times \frac{\sqrt{x} + 1}{\sqrt{x} + 1} = \frac{x - 1}{(\sqrt[4]{x} + 1)(\sqrt{x} + 1)}$$

بنابراین عبارت‌های به دست آمده را در صورت سؤال جایگذاری می‌کنیم:

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(\sqrt{x} - 1)(\sqrt[3]{x} - 1)(\sqrt[4]{x} - 1)}{(x - 1)^3} &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x - 1)^3}{(x - 1)^3 (\sqrt{x} + 1) (\sqrt[3]{x^2} + \sqrt[3]{x} + 1) (\sqrt[4]{x} + 1) (\sqrt{x} + 1)} \\ &= \frac{1}{(2)(3)(2)(2)} = \frac{1}{24} \end{aligned}$$

روش دوم:

نکته: وقتی توابع f و g به سمت ۱ میل کنند، آنگاه حد تابع $f - g$ با حد تابع $\frac{f^n - g^n}{n}$ برابر است.

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(\sqrt{x} - 1)(\sqrt[3]{x} - 1)(\sqrt[4]{x} - 1)}{(x - 1)^3} &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{\left(\frac{(\sqrt{x})^2 - 1^2}{2}\right) \left(\frac{(\sqrt[3]{x})^3 - 1^3}{3}\right) \left(\frac{(\sqrt[4]{x})^4 - 1^4}{4}\right)}{(x - 1)^3} \\ &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{\cancel{(x - 1)^3}}{2 \times 3 \times 4} = \frac{1}{24} \end{aligned}$$

گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم:

گزینه ۱) $\lim_{x \rightarrow 1^-} \log [x] = \log [1^-] = \log 0 \Rightarrow$ تعریف نشده

گزینه ۲) $\lim_{x \rightarrow 0^+} \cot [x] = \cot [0^+] = \cot 0 \Rightarrow$ تعریف نشده

گزینه ۳) $\lim_{x \rightarrow 2^+} \frac{1}{[x] - 2}$ تعریف نشده
 حد راست موجود نیست. $\Rightarrow$
 $\lim_{x \rightarrow 2^-} \frac{1}{1 - 2} = -1$

گزینه ۴) $\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{[x]}{|x|} = \frac{[0^+]}{x} = 0 \Rightarrow$ حاصل حد موجود است.

$$\lim_{x \rightarrow (\frac{1}{4})^+} \left[\frac{-2}{x^2} \right] = \left[\frac{-2}{(\frac{1}{4})^-} \right] = [-(\lambda^+)] = -9$$

$$\lim_{x \rightarrow (\frac{1}{4})^+} \left[\frac{3}{x^2} \right] = \left[\frac{3}{(\frac{1}{4})^-} \right] = [12^+] = 12$$

$$\lim_{x \rightarrow (\frac{1}{4})^+} \frac{16x + 9}{24x + 12} = \frac{1}{(-12)^+ + 12} = \frac{1}{0^+} = +\infty$$

نکته: اعداد 0^+ یا 0^- را صفر حدی می‌نامیم. در واقع این اعداد به معنای صفر اصلی (صفر مطلق) نیستند، بلکه یک عدد بسیار نزدیک به صفر هستند؛ بنابراین توجه شود که:

الف) $\frac{\text{عدد}}{\text{حدی } 0} = \infty$

ب) $\frac{\text{عدد}}{\text{مطلق } 0} =$ تعریف نشده

$$\lim_{x \rightarrow (-3)^-} \frac{[x + 5]}{x + 3} = \frac{[(-3)^- + 5]}{(-3)^- + 3} = \frac{[2^-]}{0^-} = \frac{1}{0^-} = -\infty$$

$$\lim_{x \rightarrow (-3)^+} \frac{x + 4}{[x + 3]} = \frac{-3 + 4}{[(-3)^+ + 3]} = \frac{1}{[0^+]} = \frac{1}{\text{مطلق } 0} =$$
 تعریف نشده

نکته: اگر عبارت داخل جزء صحیح به سمت بی نهایت میل کند، می توان نتیجه گرفت جزء صحیح با عبارت داخل آن هم ارز است.
بررسی گزینه اول:

$$x \rightarrow 0^- \Rightarrow \frac{1}{x} \rightarrow -\infty \Rightarrow \lim_{x \rightarrow 0^-} x \left[\frac{1}{x} \right] = \lim_{x \rightarrow 0^-} x \left(\frac{1}{x} \right) = 1$$

بررسی گزینه دوم:

$$x \rightarrow 0^+ \Rightarrow \frac{1}{x} \rightarrow +\infty \Rightarrow \lim_{x \rightarrow 0^+} x \left[\frac{1}{x} \right] = \lim_{x \rightarrow 0^+} x \left(\frac{1}{x} \right) = 1$$

بررسی گزینه سوم:

$$x \rightarrow -\infty \Rightarrow \frac{1}{x} \rightarrow 0^- \Rightarrow \left[\frac{1}{x} \right] = -1$$

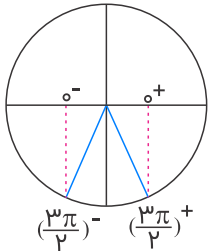
$$\lim_{x \rightarrow -\infty} x \left[\frac{1}{x} \right] = (-\infty)(-1) = +\infty$$

پس حاصل حد تابع وقتی $x \rightarrow -\infty$ متناهی نیست.
بررسی گزینه چهارم:

$$x \rightarrow +\infty \Rightarrow \frac{1}{x} \rightarrow 0^+ \Rightarrow \left[\frac{1}{x} \right] = 0$$

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} x \left[\frac{1}{x} \right] = (+\infty)(0) = 0$$

باتوجه به اینکه عبارات داخل جزء صحیح به ازای $x \rightarrow \frac{1}{4}$ عدد صحیح می‌شود، باید حد چپ و راست را بررسی کنیم. مقدار کتانژانت به ازای $(\frac{\pi}{4})^+$ کمی کمتر از یک و به ازای $(\frac{\pi}{4})^-$ کمی بیشتر از یک است. زیرا که مقدار سینوس برای زوایای بزرگ‌تر از $\frac{\pi}{4}$ از مقدار کسینوس آن بیشتر می‌باشد. همچنین مقدار کسینوس به ازای $(\frac{3\pi}{4})^+$ کمی بیشتر از صفر و به ازای $(\frac{3\pi}{4})^-$ کمی کمتر از صفر است. (به دایره مثلثاتی زیر توجه کنید)

بنابراین داریم:

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow (\frac{\pi}{4})^+} (\sin \pi x [\cot \pi x] + [\cos 6\pi x] \cos \pi x) &= \sin \left(\frac{\pi}{4}\right)^+ [\cot \left(\frac{\pi}{4}\right)^+] + [\cos \left(\frac{6\pi}{4}\right)^+] \cos \left(\frac{\pi}{4}\right)^+ \\ &= \frac{\sqrt{2}}{2} \times [1^-] + [0^+] \times \frac{\sqrt{2}}{2} = \frac{\sqrt{2}}{2} \times 0 + 0 \times \frac{\sqrt{2}}{2} = 0 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow (\frac{\pi}{4})^-} (\sin \pi x [\cot \pi x] + [\cos 6\pi x] \cos \pi x) &= \sin \left(\frac{\pi}{4}\right)^- [\cot \left(\frac{\pi}{4}\right)^-] + [\cos \left(\frac{6\pi}{4}\right)^-] \cos \left(\frac{\pi}{4}\right)^- \\ &= \frac{\sqrt{2}}{2} \times [1^+] + [0^-] \times \frac{\sqrt{2}}{2} = \frac{\sqrt{2}}{2} \times 1 - 1 \times \frac{\sqrt{2}}{2} = 0 \end{aligned}$$

حد چپ و راست برابر و هر دو مساوی صفر هستند. پس حاصل حد برابر با صفر است.

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{3^{a-x} + 3^x - 12}{3^x - 3^{2-x}} = \frac{3^{a-1} + 3 - 12}{3 - 3} = \frac{3^{a-1} - 9}{0}$$

از آنجا که حد مخرج کسر برابر صفر است، پس حاصل حد صورت کسر نیز باید صفر باشد تا حالت $\frac{0}{0}$ اتفاق بیفتد.

$$3^{a-1} - 9 = 0 \Rightarrow 3^{a-1} = 9 = 3^2 \Rightarrow a - 1 = 2 \Rightarrow a = 3$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{3^{3-x} + 3^x - 12}{3^x - 3^{2-x}} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{\frac{27}{3^x} + 3^x - 12}{3^x - \frac{9}{3^x}}$$

با استفاده از تغییر متغیر $3^x = t$ می‌توان نوشت:

$$x \rightarrow 1 \Rightarrow t \rightarrow 3$$

$$\lim_{t \rightarrow 3} \frac{\frac{27}{t} + t - 12}{t - \frac{9}{t}} = \lim_{t \rightarrow 3} \frac{t^2 - 12t + 27}{t^2 - 9} = \lim_{t \rightarrow 3} \frac{(t-3)(t-9)}{(t-3)(t+3)} = -1$$

$$f(x) = \left[\frac{-5x + 5 - 2}{x - 1} \right] = \left[-5 - \frac{2}{x - 1} \right]$$

$$f\left(\frac{1}{x} - \frac{2}{x^2}\right) = f\left(\frac{\overset{t}{x-2}}{x^2}\right) \Rightarrow \begin{cases} \xrightarrow{x \rightarrow -\infty} \lim_{t \rightarrow 0^-} f(t) = \lim_{x \rightarrow 0^-} \left[-5 - \frac{2}{x-1} \right] = [-3^-] = -4 \\ \xrightarrow{x \rightarrow 0^+} \lim_{t \rightarrow -\infty} f(t) = [-5 + 0^+] = [-5^+] = -5 \end{cases}$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} f\left(\frac{1}{x} - \frac{2}{x^2}\right) - \lim_{x \rightarrow -\infty} f\left(\frac{1}{x} - \frac{2}{x^2}\right) = -5 - (-4) = -1$$

$$\lim_{x \rightarrow 3^-} \frac{\sqrt{9-x^2}}{\sqrt{x} + \sqrt{3-x} - \sqrt{3}} = \frac{0}{\sqrt{3} + 0 - \sqrt{3}} = \frac{0}{0}$$

$$\sqrt{x} - \sqrt{3} = (\sqrt{x} - \sqrt{3}) \left(\frac{\sqrt{x} + \sqrt{3}}{\sqrt{x} + \sqrt{3}} \right) = \frac{x - 3}{\sqrt{x} + \sqrt{3}}$$

$$\lim_{x \rightarrow 3^-} \frac{\sqrt{9-x^2}}{\sqrt{x} - \sqrt{3} + \sqrt{3-x}} = \lim_{x \rightarrow 3^-} \frac{\sqrt{3+x} \times \sqrt{3-x}}{\frac{x-3}{\sqrt{x} + \sqrt{3}} + \sqrt{3-x}}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 3^-} \frac{\sqrt{3+x} \times \cancel{\sqrt{3-x}}}{\cancel{\sqrt{3-x}} \left(-\frac{\sqrt{3-x}}{\sqrt{x} + \sqrt{3}} + 1 \right)} = \frac{\sqrt{6}}{(0+1)} = \sqrt{6}$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} (ax - \sqrt{x^2 + bx}) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(ax - \left| x + \frac{b}{2} \right| \right) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left((a+1)x + \frac{b}{2} \right) = 2$$

$$\Rightarrow \begin{cases} a+1=0 \Rightarrow a=-1 \\ \frac{b}{2}=2 \Rightarrow b=4 \end{cases} \Rightarrow a+b=3$$

ابتدا باید تعیین کنیم وقتی $x \rightarrow 0^-$ عبارت $x^3 - x$ به سمت 0^+ میل می کند یا 0^- . برای این کار از تغییر متغیر $x^3 - x = t$ استفاده می کنیم. با تعیین محدوده t حاصل حد آن را با استفاده از ضابطه های داده شده به دست می آوریم.

$$x \rightarrow 0^- \Rightarrow -1 < x < 0 \Rightarrow x^3 > x \Rightarrow x^3 - x > 0 \xrightarrow{x^3 - x = t} t > 0 \Rightarrow t \rightarrow 0^+$$

بنابراین برای به دست آوردن حاصل حد $\lim_{x \rightarrow 0^-} f(x^3 - x)$ یا همان $\lim_{t \rightarrow 0^+} f(t)$ باید از ضابطه بالا که مربوط به x های مثبت است، استفاده کنیم:

$$t \rightarrow 0^+ \Rightarrow t > 0 \Rightarrow f(t) = \sqrt{1-t}$$

$$\lim_{t \rightarrow 0^+} f(t) = \lim_{t \rightarrow 0^+} \sqrt{1-t} = \sqrt{1-0} = 1$$

باتوجه به شکل داریم:

$$\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = +\infty, \quad \lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = b$$

(عدد فرضی است)

حال به بررسی تابع $\frac{1}{f}$ در اطراف $x = a$ می پردازیم:

$$\frac{1}{f(x)} = \frac{1}{+\infty} \rightarrow 0^+, \text{ برود } x \rightarrow a^+ \text{ زمانی که}$$

$$\frac{1}{f(x)} = \frac{1}{b^+} \rightarrow \left(\frac{1}{b}\right)^-, \text{ برود } x \rightarrow a^- \text{ زمانی که}$$

یعنی در تابع $\frac{1}{f}$ ، وقتی $x \rightarrow a^+$ ، نمودار از سمت راست باید به صفر میل کند (گزینه ۱ و ۳ درست هستند).

وقتی $x \rightarrow a^-$ ، تابع $\frac{1}{f}$ از چپ به عدد $\frac{1}{b}$ میل می کند، پس گزینه ۳ درست است.

برای آنکه حد یک تابع گویا در بی‌نهایت، یک عدد شود باید درجه صورت از درجه مخرج، کوچک‌تر یا مساوی باشد. درجه مخرج ۲ است، پس درجه صورت هم باید ۲ باشد. ضریب x^2 را در صورت، مساوی صفر قرار می‌دهیم:

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{(2x+1)^2 + a(x-1)^2}{b(x+2)^2 + (x-3)^2} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\lambda x^2 + 12x^2 + 6x + 1 + ax^2 - 2ax + a}{bx^2 + 4bx + 4b + x^2 - 6x + 9}$$

$$= \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\overbrace{(\lambda + a)}^{\text{صفر}} x^2 + (12 - 2a)x + (6 + a)}{(b+1)x^2 + (4b-6)x + (4b+9)}$$

x^2 ضریب $= 0 \Rightarrow \lambda + a = 0 \Rightarrow a = -\lambda$

با جایگذاری $a = -\lambda$ داریم:

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{36x^2 - 12x + 9}{(b+1)x^2 + (4b-6)x + (4b+9)} = \frac{36}{b+1}$$

حاصل حد باید با $\frac{a}{b} = -4$ یعنی $\frac{-\lambda}{b} = -4$ برابر باشد. داریم:

$$\frac{36}{b+1} = -4 \Rightarrow b+1 = -9 \Rightarrow b = -10$$

نکته: حد تابع $[u]$ اگر $u \rightarrow \pm\infty$ میل کند، با حد تابع u برابر است (یعنی می‌توان از براکت صرف‌نظر کرد).

اگر $x \rightarrow 2$ میل کند، آنگاه عبارت $\frac{1}{x-2}$ به سمت $\pm\infty$ میل می‌کند؛ بنابراین طبق نکته گفته‌شده می‌توان از براکت صرف‌نظر کرد.

$$\lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 + mx + n}{x-2} = 4$$

از آنجا که حاصل حد مخرج کسر به ازای $x = 2$ برابر صفر است و جواب حد عددی متناهی است، پس حاصل صورت کسر نیز به ازای $x = 2$ برابر صفر می‌شود. یعنی می‌توان گفت که در تجزیه صورت کسر حتماً عامل $(x-2)$ وجود دارد. بنابراین فرض می‌کنیم:

$$x^2 + mx + n = (x-2)(x+a)$$

$$\lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 + mx + n}{x-2} = \lim_{x \rightarrow 2} \frac{\cancel{(x-2)}(x+a)}{\cancel{x-2}} = 2 + a = 4 \Rightarrow a = 2$$

پس:

$$x^2 + mx + n = (x-2)(x+2) = x^2 - 4 \Rightarrow \begin{cases} m = 0 \\ n = -4 \end{cases}$$

$$m - 2n = 0 - 2(-4) = 8$$

حد مخرج کسر وقتی $x \rightarrow \frac{\pi}{4}$ صفر می‌شود. چون حاصل حد، عدد شده است، پس حد صورت نیز باید صفر باشد تا بعد از رفع ابهام $\frac{0}{0}$ ، حاصل حد که یک عدد است (L)، به دست آید. داریم:

$$\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} (a \cos^4 x - 1) = 0 \Rightarrow a \left(\frac{\sqrt{2}}{2} \right)^4 - 1 = 0 \Rightarrow \frac{a}{4} - 1 = 0 \Rightarrow a = 4$$

با جایگذاری $a = 4$ ، حاصل حد را حساب می‌کنیم. داریم:

$$\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} \frac{4 \cos^4 x - 1}{\cos^6 x - \sin^6 x} = \lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} \frac{(2 \cos^2 x - 1)(2 \cos^2 x + 1)}{(\cos^2 x - \sin^2 x)(\cos^2 x + \sin^2 x \cos^2 x + \sin^2 x)}$$

هر دو عبارت $2 \cos^2 x - 1$ و $\cos^2 x - \sin^2 x$ برابر با $\cos 2x$ هستند، پس می‌توانیم آن‌ها را از صورت و مخرج، ساده کنیم:

$$\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} \frac{\overbrace{(2 \cos^2 x - 1)}^{\cos 2x} (2 \cos^2 x + 1)}{\underbrace{(\cos^2 x - \sin^2 x)}_{\cos 2x} (\cos^2 x + \sin^2 x \cos^2 x + \sin^2 x)} = \frac{2 \times \frac{2}{4} + 1}{\frac{1}{4} + \frac{1}{4} + \frac{1}{4}} = \frac{2}{\frac{3}{4}} = \frac{8}{3} \Rightarrow L = \frac{8}{3}$$

پس حاصل $a + 3L$ برابر است با:

$$a + 3L = 4 + 3 \left(\frac{8}{3} \right) = 4 + 8 = 12$$

گام اول

وقتی $x \rightarrow \frac{\pi}{4}$ ، هم حاصل صورت و هم حاصل مخرج برابر صفر شده و در نتیجه حد دارای ابهام $\frac{0}{0}$ است.

گام دوم

با استفاده از روابط مثلثاتی زیر، تا جایی که امکان دارد عبارت مثلثاتی داده‌شده را ساده کرده و حد آن را به دست می‌آوریم:

$$1) \quad \sin 2x = 2 \sin x \cos x \Rightarrow 1 - \sin 2x = \sin^2 x + \cos^2 x - 2 \sin x \cos x \\ = (\sin x - \cos x)^2 \Rightarrow 1 - \sin 2x = (\sin x - \cos x)^2$$

$$2) \quad \tan x = \frac{\sin x}{\cos x}$$

$$\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} \frac{1 - \sin 2x}{(1 - \tan x)^2} = \lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} \frac{(\sin x - \cos x)^2}{\left(1 - \frac{\sin x}{\cos x}\right)^2}$$

$$= \lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} \frac{(\sin x - \cos x)^2}{\frac{(\cos x - \sin x)^2}{\cos^2 x}} = \lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} \frac{(\sin x - \cos x)^2 \cos^2 x}{(\sin x - \cos x)^2}$$

$$= \lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{4}} \cos^2 x = \left(\frac{\sqrt{2}}{2} \right)^2 = \frac{1}{2}$$

می‌دانیم $\cot x - \tan x = 2 \cot 2x$ است، پس:

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{2 \cot 2x - \cot x}{\sin 2x} &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\cot x - \tan x - \cot x}{\sin 2x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-\frac{\sin x}{\cos x}}{2 \sin x \cos x} \\ &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-1}{2 \cos^2 x} = -\frac{1}{2(1)} = -\frac{1}{2} \end{aligned}$$

روش اول:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\sqrt[n]{x^m + x} - \sqrt[n]{x^m - x}}{\sqrt[n]{x^m + 1} - \sqrt[n]{x^m - 2x}} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x - (-x)}{1 - (-2x)} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{2x}{3x} = \frac{2}{3}$$

نکته:

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{\sqrt[n]{x^m + u(x)} - \sqrt[n]{x^m + v(x)}}{\sqrt[n]{x^m + f(x)} - \sqrt[n]{x^m + g(x)}} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{u(x) - v(x)}{f(x) - g(x)}$$

دقت کنید که درجه توابع f, v, u و g از m کمتر است.

روش دوم (تشریحی):

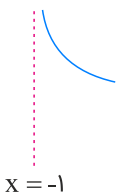
$$\begin{aligned} &\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\sqrt[n]{x^m + x} - \sqrt[n]{x^m - x}}{\sqrt[n]{x^m + 1} - \sqrt[n]{x^m - 2x}} \\ &= \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\sqrt[n]{x^m + x} - \sqrt[n]{x^m - x}}{\sqrt[n]{x^m + 1} - \sqrt[n]{x^m - 2x}} \times \frac{\sqrt[n]{(x^m + x)^n} + \sqrt[n]{x^m - x^m} + \sqrt[n]{(x^m - x)^n}}{\sqrt[n]{(x^m + x)^n} + \sqrt[n]{x^m - x^m} + \sqrt[n]{(x^m - x)^n}} \\ &\times \frac{\sqrt[n]{(x^m + 1)^n} + \sqrt[n]{(x^m + 1)(x^m - 2x)^n} + \sqrt[n]{(x^m - 2x)^n}}{\sqrt[n]{(x^m + 1)^n} + \sqrt[n]{(x^m + 1)(x^m - 2x)^n} + \sqrt[n]{(x^m - 2x)^n}} \\ &= \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(x^m + x) - (x^m - x)}{(x^m + 1) - (x^m - 2x)} \times \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\sqrt[n]{(x^m + 1)^n} + \sqrt[n]{(x^m + 1)(x^m - 2x)^n} + \sqrt[n]{(x^m - 2x)^n}}{\sqrt[n]{(x^m + x)^n} + \sqrt[n]{x^m - x^m} + \sqrt[n]{(x^m - x)^n}} \\ &= \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{2x}{3x} \times \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x^{\frac{m}{n}} + x^{\frac{m}{n}} + x^{\frac{m}{n}}}{x^{\frac{m}{n}} + x^{\frac{m}{n}} + x^{\frac{m}{n}}} = \frac{2}{3} \times 1 = \frac{2}{3} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 L &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{(\sqrt{4-x^2})(\sqrt{4+x^2}) - x^2}{4+x^2} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^2}{4+x^2} - \frac{x^2}{4} \\
 &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1}{\frac{4}{x^2} + 1} - \frac{1}{4} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^2 - \sqrt{4-x^2}}{4(\frac{4}{x^2} + 1)x^2} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{4 - (4-x^2)}{4(4+x^2)x^2} \\
 &= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^2}{4(4+x^2)x^2} = \frac{1}{4(4+0)} = \frac{1}{16}
 \end{aligned}$$

به ازای $x = -1$ ، صورت کسر عبارت زیر رادیکال برابر ۲- است و مخرج کسر عبارت زیر رادیکال برابر $f(1)$ خواهد بود. چون $f(1) = 0$ است، پس باید از سمتی به $x = -1$ نزدیک شویم که حاصل $f(-x)$ ، مقدار 0^- به خود بگیرد که عبارت زیر رادیکال مثبت شود. اگر از سمت راست به -1 نزدیک شویم، ورودی تابع $f(-x)$ ، برابر 1^- است که مقدار تابع برابر 0^- خواهد بود. پس تنها همسایگی راست $x = -1$ عضو دامنه تعریف تابع g بوده و داریم:

$$\begin{aligned}
 \lim_{x \rightarrow (-1)^+} g(x) &= \lim_{x \rightarrow (-1)^+} \sqrt{\frac{3x+1}{f(-x)}} = \sqrt{\frac{3(-1)+1}{f(-(-1^+))}} \\
 &= \sqrt{\frac{-3+1}{f(1^-)}} = \sqrt{\frac{-2}{0^-}} = \sqrt{+\infty} = +\infty
 \end{aligned}$$

پس نمودار تابع $g(x)$ در اطراف $x = -1$ به صورت زیر است. داریم:

فرض می‌کنیم که $g(x) = \frac{1}{x^4} - \frac{1}{x^3}$ باشد:

$$g(x) = \frac{1}{x^4} - \frac{1}{x^3} = \frac{1-x}{x^4}$$

اگر $x \rightarrow 0$ آنگاه $\frac{1-x}{x^4} \rightarrow +\infty$ ، پس:

$$\lim_{x \rightarrow 0} f(g(x)) = \lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\sqrt{4x^2 + x + 1}}{x + 1} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\sqrt{4x^2}}{x} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{|2x|}{x} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{2x}{x} = 2$$

می‌دانیم که عبارت زیر رادیکال با فرجه زوج باید همواره نامنفی باشد.

$$-x^2 + 3x - 2 = -(x^2 - 3x + 2) = -(x-1)(x-2)$$

$$\frac{x}{-x^2+3x-2} \quad \left| \quad \begin{array}{c} 1 \\ - \\ \hline 1 \\ + \\ \hline 2 \\ - \end{array} \right.$$

بنابراین اگر $x \rightarrow +\infty$ میل کند، آنگاه عبارت $-x^2 + 3x - 2$ منفی خواهد شد و رادیکال، تعریف نشده می‌شود، پس حاصل حد داده شده وجود ندارد.

با ابهام $\infty - \infty$ مواجهیم که برای رفع آن، عبارت را در مزدوج خودش ضرب و تقسیم می‌کنیم:

$$\lim_{x \rightarrow \infty} x^2 - \sqrt{x^2 - x^2 + b} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{(x^2 - \sqrt{x^2 - x^2 + b})(x^2 + \sqrt{x^2 - x^2 + b})}{x^2 + \sqrt{x^2 - x^2 + b}}$$

$$= \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{(x^2) - (x^2 - x^2 + b)}{x^2 + \sqrt{x^2 - x^2 + b}} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 - b}{x^2 + \sqrt{x^2 - x^2 + b}}$$

$$\xrightarrow{\text{هم‌ارزی پرتوان}} \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 - b}{x^2 + \sqrt{x^2 - x^2 + b}} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2}{x^2 + \sqrt{x^2}}$$

$$= \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2}{2x^2} = \frac{1}{2}$$

پس جواب حد فوق کاملاً مستقل از b است و به ازای هر مقدار b ، جواب $\frac{1}{2}$ خواهد بود.

ریشه‌های تابع f عبارتند از: ۴ و ۱ ، -۱ ، -۵ .
 در $x = -۱$ و $x = ۴$ تغییر علامت نمی‌دهد، پس a یا -۱ است یا ۴ .

$$\left. \begin{aligned} \lim_{x \rightarrow -1} g(x) &= \lim_{x \rightarrow -1} \frac{-1}{f(x)} = \frac{-1}{0^-} = +\infty \quad \checkmark \\ \lim_{x \rightarrow 4} g(x) &= \lim_{x \rightarrow 4} \frac{-1}{f(x)} = \frac{-1}{0^+} = -\infty \quad \times \end{aligned} \right\} \Rightarrow a = -1$$

b نیز -۵ یا ۱ است:

$$\left. \begin{aligned} \lim_{x \rightarrow -5^+} \frac{-1}{f(x)} &= \frac{-1}{0^-} = +\infty \quad \times \\ \lim_{x \rightarrow -5^-} \frac{-1}{f(x)} &= \frac{-1}{0^+} = -\infty \quad \times \end{aligned} \right\} \Rightarrow b \neq -5$$

$$\left. \begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{-1}{f(x)} &= \frac{-1}{0^+} = -\infty \\ \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{-1}{f(x)} &= \frac{-1}{0^-} = +\infty \end{aligned} \right\} \Rightarrow b = 1$$

$$\Rightarrow a - b = -1 - 1 = -2$$

روش اول:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{3^x \times 3 - 4^x \times 4^2 + 25^x \times 25^{-3}}{25^x \times 5^{-4} - 3^x \times 3^{-2}} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{25^x (3 \times (\frac{3}{25})^x - 16 (\frac{4}{25})^x + 25^{-3})}{25^x (5^{-4} - \frac{1}{9} (\frac{3}{25})^x)}$$

می‌دانیم که اگر $۱ < a < ۵$ باشد، آنگاه $\lim_{x \rightarrow +\infty} a^x = ۰$ است؛ بنابراین:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} (\frac{3}{25})^x = \lim_{x \rightarrow +\infty} (\frac{4}{25})^x = ۰$$

پس:

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{25^x (0 - 0 + 25^{-3})}{25^x (5^{-4} - 0)} = \frac{25^{-3}}{5^{-4}} = \frac{5^{-6}}{5^{-4}} = 5^{-2} = \frac{1}{25}$$

روش دوم: (فراتر از کتاب)

نکته: در عبارتهای نمایی مانند a^x ، اگر $x \rightarrow +\infty$ میل کند، آنگاه فقط عبارتی که دارای بزرگترین پایه است باقی می‌ماند.

$$\xrightarrow{25 > 3, 4} \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{3^{x+1} - 4^{x+2} + 25^{x-3}}{5^{2x-4} - 3^{x-2}} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{25^{x-3}}{5^{2x-4}} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{5^{2x-6}}{5^{2x-4}} = 5^{-2} = \frac{1}{25}$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{x^2 + 4x - 2 - mx(x+1) + n(x+1)}{x+1} \right) = -1$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{(1-m)x^2 + (4-m+n)x - 2 + n}{x+1} = -1$$

از آنجا که حاصل حد کسر در بی‌نهایت برابر عدد شده است، پس بزرگ‌ترین درجه مخرج و صورت باید برابر باشد. بزرگ‌ترین درجه مخرج برابر ۱ است، پس بزرگ‌ترین درجه صورت نیز باید برابر ۱ باشد؛ بنابراین:

$$1 - m = 0 \Rightarrow m = 1$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{(4-m+n)x - 2 + n}{x+1} = -1 \Rightarrow \frac{4-m+n}{1} = -1$$

$$\xrightarrow{m=1} 4 - 1 + n = -1 \Rightarrow n = -4 \Rightarrow m - 2n = 1 - 2(-4) = 9$$

$$\begin{aligned} f(x) &= \left[x - \frac{1}{3} \right] + \left[x + \frac{2}{3} \right] = \left[x - \frac{1}{3} \right] + \left[x - \frac{1}{3} + 1 \right] \\ &= \left[x - \frac{1}{3} \right] + \left[x - \frac{1}{3} \right] + 1 = 2 \left[x - \frac{1}{3} \right] + 1 \end{aligned}$$

عبارت خطی $x - \frac{1}{3}$ در نقاط صحیح کننده $\left\{ \frac{4}{3}, \frac{1}{3}, \frac{-2}{3} \right\}$ از بازه $\left(-\frac{5}{3}, \frac{5}{3} \right)$ ناپیوسته است.

$$\lim_{x \rightarrow \left(-\frac{5}{3}\right)^+} \left(2 \left[x - \frac{1}{3} \right] + 1 \right) = 2 [(-2)^+] + 1 = 2(-2) + 1 = -3$$

$$f\left(-\frac{5}{3}\right) = -3$$

$$\lim_{x \rightarrow \left(\frac{5}{3}\right)^-} \left(2 \left[x - \frac{1}{3} \right] + 1 \right) = 2 \left[\left(\frac{4}{3}\right)^- \right] + 1 = 2 \times 1 + 1 = 3, \quad f\left(\frac{5}{3}\right) = 3$$

پس f در $-\frac{5}{3}$ پیوستگی راست و در $\frac{5}{3}$ پیوستگی چپ دارد. در نهایت در سه نقطه ناپیوسته است.

پینوشت: اگر بخواهیم با تعریف پیوستگی در نقطه پاسخ دهیم، باتوجه به اینکه در کتاب درسی نقاط ابتدا و انتهای بازه بسته با تعریف پیوستگی در نقطه، ناپیوسته محسوب می‌شوند، ۵ نقطه ناپیوستگی داریم. کلید سنجش ۳ نقطه است.